

Ett Gif akt. : Vid
valurnorna i
Stockholm Fredagen
den 28 juli 1865.
Flygsk...

53 E a Br. qv 1865 Giv akt

National Library
of Sweden

FLYGSKRIFT

Et gif akt!

Sv. Saml.

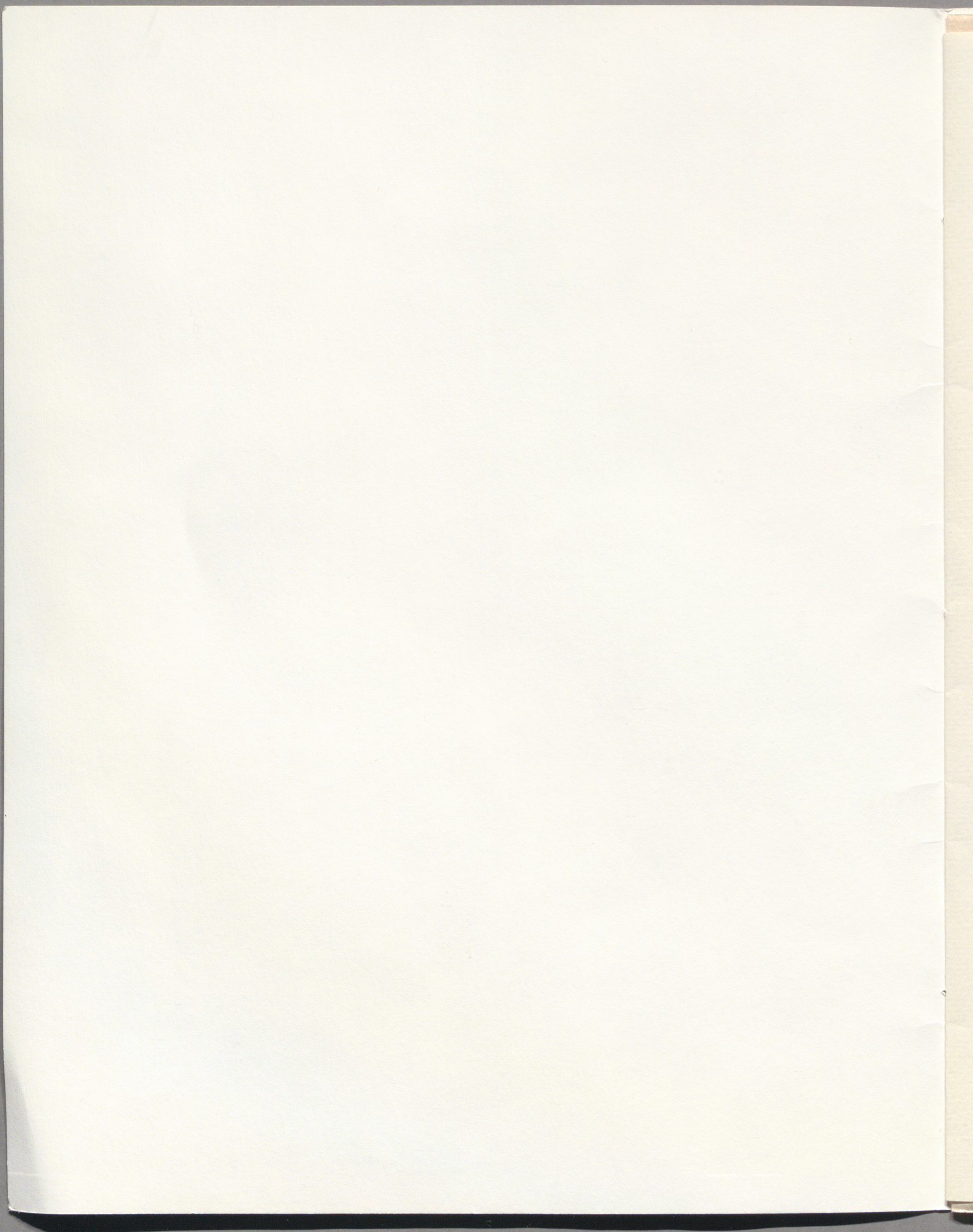
Polit.

Sv.

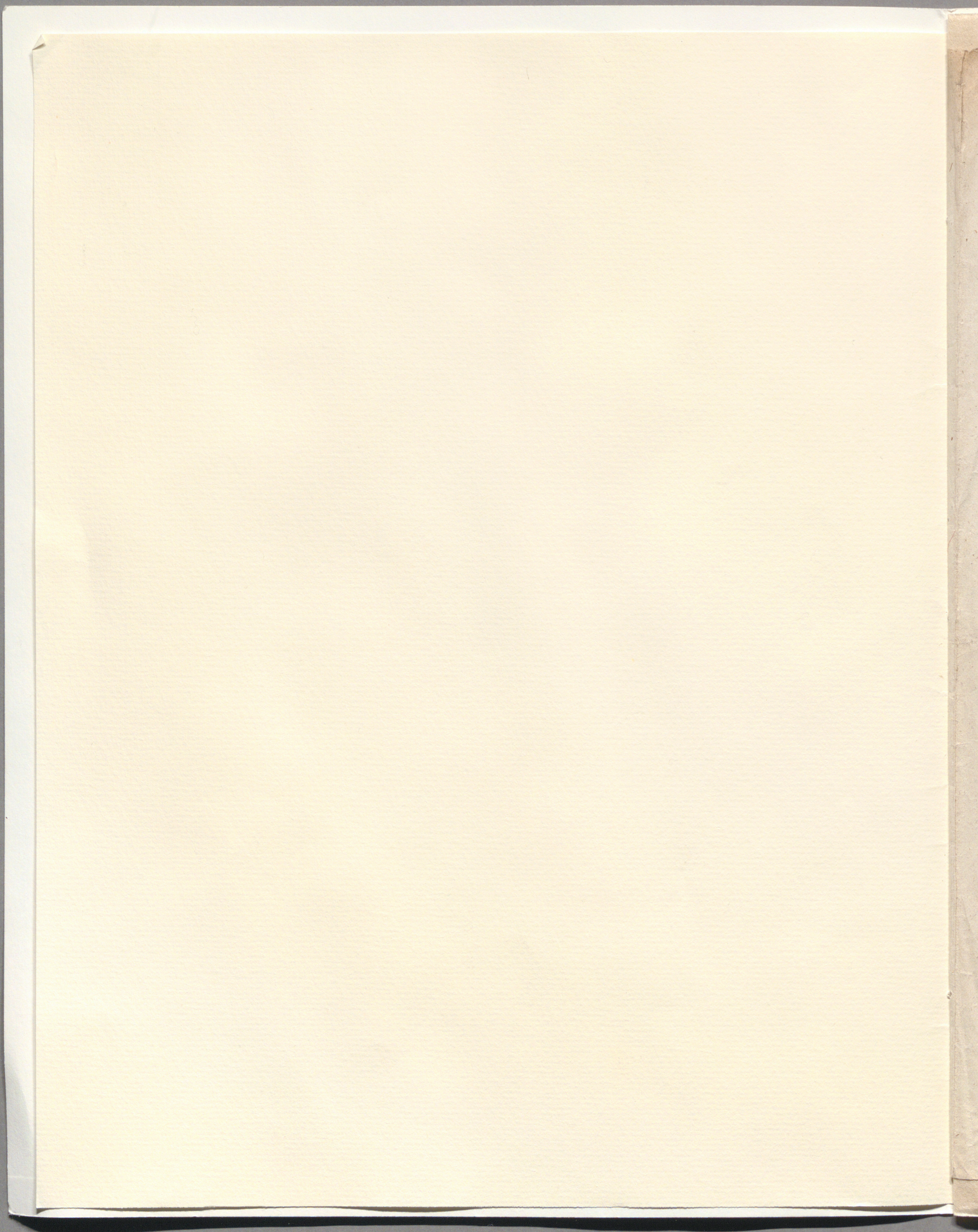
(B.)

1865

40

Flygskrift.

ETT GIF AKT!

VID VALURNORNA I STOCKHOLM

Fredagen den 28 Juli 1865.

Patent
&
(10)

49

1865

En engelsman, en amerikanare ja till och med en kejsarlig bonapartisk fransman skulle säkert rätt godt både skratta och förvåna sig om han vore i tillfälle att öfvervara en förberedande valsammankomst, sådan som vi här i hufvudstaden pläga prestera, och helt visst skulle han få en ganska låg tanke om allmänna andan här i landet, om han vore i tillfälle att på nära håll betrakta den här rådande däsighet och likgiltighet för allt hvad som rörer vårt offentliga lif.

Man kan lemna osagdt huruvida den politiska likgiltigheten hos svenska nationen är en följd af det faderliga styrelsesätt och de byråkratiska institutioner, hvarmed den alltifrån Carl XI:tes tid varit hugnad och som afvänt folket från att sjelfst tänka och handla i dess egna angelägenheter, eller huruvida kanske trögheten kan förklaras såsom ett oss medfödt naturfel. Det är nog för oss veta, att den existerar och att den helt säkert icke heller skall komma att tryta vid de nu förestående valen af riksdagsombud för hufvudstaden.

Det är vissheten härom som gifvit anledning till denna lilla flygskrift, hvars egentliga ändamål är att kasta en blick på den offentliga karaktären hos de personligheter, hvilka blifvit ifrågasatta att nu väljas till ombud för hufvudstaden. En sådan påpekning torde vara så mycket mer på sin plats som nästan inga kandidater denna gång sjelfva framträd och aflagt sina trosbekännelser till valmännens esterrättelse. Dessa skulle då i brist af kännedom om personerne blifva så godt som tvungna att gå i ledband under koterierna eller rösta efter tidningarnes fingervisning. Men hvad äro tidningarne här i landet annat än tomma echon af några gamla slentrianer från bättre dagar? Våra tidningar bero dock icke endast af slentrianen, utan af partiintressena för dagen och det är såsom målsmän

för dem, de vid ett valtillfälle kunna göra verklig skada, och vi tro att de äro på väg att göra det vid det nu förestående valet, såvida valmännen obetingadt skulle följa deras anvisningar.

Ett bland de förnämsta fel, en valförsamling kan begå, är väl att ständigt köra i samma hjulspår eller, som det heter, kуска med samma kampar, isynnerhet sedan dessa blifvit gamla och orkeslösa. Huru har man icke roat sig åt den engelska gubbregeringen, hvars ledamöter, som man vet, äro så gamla, att de till största delen blifvit barn på nytt? Och huru hafva dessa gubbar fört rodret? Jo, så att det stolta England blifvit lika svagt och intetbetydande, som de darrhända gubbarne sjelfva. En stor del af de vid valet nu ifrågasatta kandidater äro, om icke lastgamla, dock alltför mycket till åren komna för att kunna väntas med någon lifaktighet uppfatta och kämpa för den nya tidens idéer. Dessa gamle borde ersättas med yngre och friskare krafter, måvara obepröfvade, de hafva likväl det företrädet att vara barn af vårt tidevarf och att vara inne i förhållanden, hvilka de gamle endast med största svårighet och i längden alls icke skulle kunna sätta sig in uti.

Det medgifves gerna att det för en folkrepresentant icke är nog med att hafva full lifskraft och ungdomligt sinne. Mera behöfves, och i främsta rummet *oberoende*, men icke så som denna egenkap uppfattas af den vanliga jargonen, hvilken med „oberoende“ representanter menar rika magnater, och män med högre samhällsställning, som äro liknöjda om arfvode och, såsom man inbillar sig, oberörda af egennyttiga beräkningar. Erfarenheten har deremot visat att det så nödvändiga oberoendet icke är att finna på det hållet, utan tvertom betydligt längre ned på samhällstrappan. Det är just de, hvilka hafva *stora* materiella intressen att för

egen räkning bevaka, som äro *minst* oberoende. Deras millioner hänga ofta på banklagar och tulllagar m. m. och då kan man lätt föreställa sig huru flertalet af dem skall använda sin lagstiftningsrätt! Och, hvad den högre samhällsställningen beträffar, icke heller den förläna åt sin man detta gyllene „oberoende“, som vi så gerna ville finna hos representanten. Det ligger i den menskliga naturen att ständigt söka sig ett *bättre*. Nåväl, en framstående embetsman med skulder och talanger önskar alltid befördran, ju högre upp dess bättre. För sina tjänster vid riksdagarna har han blifvit borgmästare, fått domsaga, blifvit president; men när var väl denna lycköskare „oberoende“? Vi uppbera: oberoendet måste sökas längre *ned*.

Ett väsendtligt vilkor för ett lyckligt val af representanter torde vara att bland valmännen så allmänt som möjligt sprida kännedom icke endast om *hvilka*, som blifvit på enskild eller offentlig väg framställda som kandidater, utan äfven de mera framstående dragen af deras politiska karaktär. Detta sednare är af grannlaga natur, men innefattar tillika ett hufvudsakligt vilkor vid alla politiska valtillfällen. Det är icke kroppen A eller B, som valmännen vilja hafva till representant, utan det är själen eller anden A, B o. s. v., men denna kan icke upptäckas med blotta ögonen; dertill fordras ett synglas och det är *kritiken*. Deraf kommer den ledsamma nödvändigheten att vid tillfällen, som detta, kritisera folk. Det är vår mening att försöka detta och vi skola fatta oss helt kort, ty det är icke kandidaternes sel och förtjenster i detalj, utan de egentliga hufvudragen som äro af vigt att känna.

Vi följa valkretsarnes ordningsnummer.

Första valkretsen.

Grosshandlaren *L. J. Hjerta* synes ännu bland flertalet valmän innehafva ett traditionelt förtroende, som ingalunda minskats sedan han börjat så småningom draga sig tillbaka från sin förra mera vidtöfattande industriella verksamhet, och derigenom blifvit, så att säga, mera oberoende af egna intressen. Det konservatift-byråkratiska partiet vill förvisa hr Hjerta till riddarhuset, der han förmenas vara behöflig för att föra frihetens och framåtskridandets talan. I sanning en naiv önskan från det hållet! I stället för att på riddarhuset komma att höra till de ropande i öknen (en svår roll då man har svagt bröst), skulle hr Hjerta, såvida han sjelf är hugad att bli vald och icke förbigås af någon annan,

bättre fylla platsen i borgarståndet, hvarest det är att befara att man denna gång lyckats praktisera in ett betydligt antal protektionister, och der följaktligen kunskaper och sakkännedom äro af nöden för att förekomma en återgång till skyddsystemet.

Vid det förberedande valmötet med denna krets föreslog apothekaren *J. A. Ahlström* grosshandlaren *A. O. Wallenberg* till efterträdare åt den ene af kretsens förre representanter hr *Abom*, hvilken, som man erinrar sig, då slank in på grund af kombinerade kottermanövrer. Att döma af hvad som yttras man oah man emellan, torde likväl hr Wallenbergs inväljande komma att kräfva ännu mera kombinerade ansträngningar, och gud vet om icke det till sluts befinnes lämpligare att hr *J. A. Ahlström* sjelf komme att intaga den plats han velat erbjuda hr Wallenberg. Hr A. är obestriddligen mera kompetent till representant än hr W., hvars vidsträckt egna intressen alltid skola sätta honom i valet och qvalet mellan egna fördelen och det allmänna bästa.

Mången har trott att grosshandlaren *Franz Schartau* denna gång skulle vara aspirant vid valet; men då hans ålder och möjligen äfven andra orsaker förmäde honom att vid förra riksdagsmannavalet undanbedja sig förtroendet och han dessutom sedan dess af samma skäl afsagt sig uppdraget att vara stadsfullmäktig, lär han väl äfven nu komma att undandraga sig den belöning, en del börsmag-nater sägas vilja bereda honom för hans kraftiga medverkan till erhållandet af det bekanta 12-millions-ficklånet, hvilket som bekant räddade vår börs vid 1857 års kris.

Skomakaren *A. Rosengren* är känd för en rätträdig karaktär och är för närvarande stadsfullmäktig. Han, som sjelf arbetat sig upp till förmögenhet, känner bäst hvar skon klämmer för det fatigare borgerskapet och yrkesidkare i allmänhet och skulle nog väl fylla sin plats i borgarståndet. Kanhända är han lämpligare som stadsfullmäktig. Sadelmakaren *C. J. Fredholm* är i vanlig mening oberoende, frisinnad och vän af allmän nationalbevärning. Hans kunskaper känna vi ej. Husegaren *C. Strömbom*, hvilken af ett antal valmän blifvit ifrågasatt som kandidat för kretsen, lär vara en helt ung man, hvilken ännu icke gjort sig bemärkt på den större politiska arenan. På en mindre deremot, nemligen såsom daglig och inflytelserik deltagare i förra riksdagens bondeständs förberedande och enskilda öfverläggningar, säges det att han gjort sig ganska bemärkt så att han slutligen förvärfvade sig vedernamnet: „*bondeståndets fosterson*.“

Andra Valkretsen.

Inom denna liksom inom 5:te kretsen har ingen förberedande valsammankomst egt rum. Följande kandidater äro emellertid dels genom tidningarne, dels enskildt framställda, nemligen: kretsens förre representant, notarien *C. E. Ljungberg*, löjtnanten *Julius Mankell*, rådmannen *L. A. Weser*, grosshandlaren *A. F. Rinman*, konditor *C. I. Grafström*, skräddarmästaren *C. P. Arnell*, professoren *Wilander*, snickaren *F. U. Aspengren*, bagaren *C. A. Wennberg* och handlanden *J. Höglund*. Bland alla dessa torde ingen hafva så stora anspråk på att blifva vald, som professor *Wilander*, i anseende till det stora besvär hnn gjort sig för saken. Han har nemligen de sista dagarne bott i en dro-ska som färdats från den ene valmannens dörr till den andres. Hr *W.* tillhör i politiken det konservativa partiet, en omständighet som visserligen icke borde anses innebära tillräckligt skäl för att förkasta honom, såvida han icke veterligen vore bekajad med åtskilliga trångbröstadde åsigter i både ett och annat. Af de öfrige torde väl hrr *Ljungberg* och *Mankell* vara mest kompetenta och göra den mesta nyttan vid riksdagen. Vare detta likväl sagdt utan att vilja nedsätta de öfriges nit och förtjenst isynnerhet om kommunens angelägenheter.

Tredje Valkretsen

hade i onsdags en förberedande valsammankomst, hvars resultat redan är genom tidningarne bekant. Det är sannt att man, i betraktande af det ringa deltagande valmännen härstädes visa för dylika sammankomster, icke bör fästa alltför stor vikt vid resultaterna deraf. Likväl lider det knappast tvifvel, att de på förslaget uppsatta, nemligen hrr *J. G. Schwan*, *L. J. Lovén* och *J. F. Brinck*, äro de som förnämligast komma i fråga vid sjelfva valet. Grosshandlaren *Schwan* kan icke gerna förbigås, då han obestriddligen varit och är en af våra riksdagars förnämsta förmågor, utrustad med verklig statsmannablick och fri från all kälkborgerlighet. Expeditions-sekreteraren *Lovén* kan, ehuru embetsman, räknas bland framåtskridandets män, torde han dock i anseende till sin framskridna ålder böra lemna platsen för den tredje, kopparslagaren *Brinck*, hvilken såsom en man af folket och med liberala åsigter, i hvarje fall bör föredragas framför de mera illustra nämnen *Rydqvist* och *Tempelman*, begge två byråkrater från hjessan till fotabjället.

Fjerde valkretsen.

Om denna är föga att säga, då man vet att valet derinom är så godt som på förhand afgjort. Auditören *August Blanche* samt bruksegaren *G. H. Stråhle*, båda representanter vid förra riksdagen torde så mycket mer förtjena blifva återvalda, som oss veterligen ingen med dem jemförlig motkandidat kunnat uppställas, såvida man icke såsom sådan vill räkna härads höfdingen *Dufva*, brandförsäkringsbolaget *Skandias* nitiske sakförare samt garverifabrikören *G. Lagergren*. Vi öfvergå derföre till

Femte valkretsen,

inom hvilken den ena af förra kretsens förra representanter, hr *Lindström* med döden afgått. Besynnerligt nog har ända till sista dagen inom denna krets rådt en allmän förbistring i alseende på uppställning af kandidater å den liberala sidan, hvilket förhållande nog kommer att skickligt begagnas af motsidan, hvars begge kandidater, tullförvaltaren *L. Ahlsell* och sidenfabrikören *R. A. Almgren*, slagna ur brädet vid förra valet, nu skulle kunna vinna önskad terräng.

Å den liberala sidan har man nämnt bryggaren *F. Rosenqvist af Akershult*, representant vid 1859 års riksdag, bryggaren *P. Bjurholm*, förre representanten lärtskramhandlaren *R. Ditzinger* samt kemiske fabrikören *P. Elde*, men ingenting är här om ännu öfverenskommet. Med kännedom om hr *Bjurholms* personlighet torde han under dessa förhållanden kunna påräkna röstpluralitet och hvad de trenne öfrige beträffar torde hvar och en af dem böra föredragas motsidans stock-konservativa kandidater. Hvad hr *Elde* beträffar vet man just ingenting om hans politiska, men så mycket mera om hans religiösa ståndpunkt, hvadan vi om honom spendera vårt omdöme.

De personer, tillhörande hufvudstadens valmän, hvilka förenat sig om att utgifva denna lilla skrift, hafva icke ansett tillständigt att definitivt föreslå någon kandidatlista, övertygade som de äro att hvarje valman, som gjort sig reda för sina åsigter, nog skall veta att välja bland de föreslagne. Hufvudsyftet har deremot varit att påminna valmännen om deras medborgerliga pligt att infinna sig vid valurnorna. Om denna pligt allmänt upplattas, får nog valet en god utgång, ty koteriernas makt och ränker skola förintas då de mötas af den allmänna medborgerligheten.

